

Examen HAVO
2014

tijdvak 1
maandag 12 mei
13.30 - 16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 28 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 61 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

Van Blaauwbroek nv is de volgende interne balans gegeven:

Debet	Balans per 31 december 2013 (getallen x € 1.000)		Credit
Gebouwen	5.338	Geplaatst aandelenkapitaal	2.500
Machines	4.332	Agioreserve	1.000
Inventaris	672	Algemene reserve	317
Vorraden	400	Overige reserves	456
Debiteuren	132	6% Hypothecaire lening	2.700
Bank	48	7% Onderhandse lening	3.200
Kas	9	Crediteuren	62
		Te betalen interest	96
		Resultaat 2013 voor belasting	<u>600</u>
	10.931		10.931

Verder is gegeven:

- De nominale waarde van een aandeel is € 100.
- Het tarief van de vennootschapsbelasting bestaat uit twee delen:
 - 20% over de eerste € 200.000 van het resultaat;
 - 25% over het resterende deel van het resultaat.
- Van het resultaat na aftrek van vennootschapsbelasting wordt € 300.000 beschikbaar gesteld voor dividend, de rest wordt gereserveerd.
- Het tarief van de dividendbelasting is 15%.

- 2p 1 Bereken het bedrag dat van het resultaat over 2013 door Blaauwbroek gereserveerd wordt.

Blaauwbroek wil haar hoeveelheid liquide middelen niet teveel laten afnemen. Daarom keert zij in plaats van alleen cashdividend ook stockdividend uit. Er wordt 8% stockdividend beschikbaar gesteld.

- 1p 2 Leg uit dat dit dividendbeleid van Blaauwbroek een gunstige invloed heeft op haar hoeveelheid liquide middelen.

- 2p 3 Bereken het percentage cashdividend dat Blaauwbroek bij de verdeling van het resultaat over 2013 beschikbaar stelt.

Joost Willemse heeft 100 aandelen Blaauwbroek in bezit.

- 2p 4 Bereken het bedrag dat Joost Willemse van Blaauwbroek aan cashdividend op zijn bankrekening moet ontvangen.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 5.

In Nijmegen liggen de speeltuin Brokkefort en het complex van de tennisvereniging Baltenstein naast elkaar (*zie informatiebron 1*). De speeltuin heeft stijgende bezoekersaantallen en wil graag meer speeltoestellen plaatsen, maar heeft hiervoor te weinig ruimte. De tennisvereniging heeft, mede als gevolg van een slechte kantinevoorziening, te maken met een afnemend ledenaantal. Er wordt door de besturen van beide organisaties een samenwerkingsplan opgesteld voor 2014 om deze situatie te verbeteren (*zie informatiebron 2*).

Tussen een vereniging en een stichting bestaan overeenkomsten en verschillen.

- 1p **5** Welke overeenkomst is er in het algemeen tussen een stichting en een vereniging, gelet op de doelstelling van deze organisaties?

Volgens beide besturen zou uitvoering van het plan voordeel kunnen opleveren voor zowel de speeltuin als de tennisvereniging.

- 1p **6** Welk orgaan binnen de vereniging besluit uiteindelijk of het samenwerkingsplan mag worden uitgevoerd?

De speeltuin en de tennisvereniging vragen een aannemer een offerte te maken voor de verbouwingsplannen (*zie informatiebron 3*). Dankzij de tijdelijke btw-maatregel van de overheid valt deze offerte gunstig uit.

- 2p **7** Bereken het bedrag waarmee deze offerte lager uitvalt als gevolg van de btw-maatregel van de overheid. Ga er hierbij vanuit dat de aannemer het btw-voordeel volledig doorgeeft aan de klant.

Er moet een besluit worden genomen over de verdeling van de verbouwingslasten tussen beide partijen. Er wordt afgesproken dat in eerste instantie het aandeel van elk van de twee partijen in de verbouwingslasten gelijk is aan het verwachte aandeel van beide organisaties in de totale kantineomzet van 2014 (het eerste jaar na de verbouwing).

- 3p **8** Bereken voor zowel de speeltuin als de tennisvereniging het procentuele aandeel in de verwachte totale kantineomzet van 2014 (*zie informatiebron 4*).

Eis voor deelname aan de samenwerking

De speeltuin en de tennisvereniging stellen beide als eis voor de samenwerking, dat bij de uitvoering van het samenwerkingsplan in 2014 de extra te verwachten opbrengsten minimaal gelijk moeten zijn aan de extra te verwachten kosten.

Financiële gevolgen van het samenwerkingsplan voor de speeltuin in 2014

De voortijdige sloop van de gebouwen op het speelterrein leidt tot boekverlies voor de speeltuin. Dit boekverlies wordt geheel ten laste gebracht van het resultaat van 2014.

- 2p 9 Leid uit informatiebron 5 af hoe groot het boekverlies is van de te slopen gebouwen, indien het plan wordt uitgevoerd.
- 2p 10 Toon aan of aan de eis van de speeltuin bij uitvoering van het plan in 2014 wordt voldaan (*zie informatiebron 4 en 5*). *Vul hiertoe de uitwerkbijlage horende bij deze vraag in.*

Financiële gevolgen van het samenwerkingsplan voor de tennisvereniging in 2014

De tennisvereniging verwacht in 2014 een stijging van contributiegelden en kantineomzet. De kantineomzetstijging die de tennisvereniging verwacht is te danken aan zowel een toenemend ledenaantal als aan een stijging van de kantineomzet per tennislid.

- 2p 11 Bereken met hoeveel procent de kantineomzet per tennislid in 2014 ten opzichte van 2013 naar verwachting zal stijgen.
- 4p 12 Toon aan of aan de eis van de tennisvereniging bij de uitvoering van het samenwerkingsplan in 2014 wordt voldaan (*zie informatiebron 3 en 4*). *Vul hiertoe de uitwerkbijlage horende bij deze vraag volledig in.*

Opgave 3

In deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Square.com is een internetwarenhuis. Voor de tweede helft van 2013 worden de volgende omzet- en inkoopcijfers verwacht:

maand	omzet (getallen x € 1.000)	inkopen (getallen x € 1.000)
juli	720	480
augustus	780	400
september	740	410
oktober	800	500
november	700	580
december	950	450

Verder is gegeven:

- Van de inkopen is 75% op rekening, de rest is contant.
- De krediettermijn van crediteuren is 2 maanden.
- Verkopen en inkopen worden direct geleverd.
- De brutowinst in het vierde kwartaal van 2013 is € 700.000,-.

De bovenstaande gegevens hebben gevolgen voor de resultatenbegroting, de liquiditeitsbegroting en de balans.

- 2p **13** Is er bij het ontstaan van crediteuren sprake van afnemerskrediet of van leverancierskrediet? Motiveer het antwoord.
- 2p **14** Leg uit waarom in het algemeen de inkoopwaarde van de omzet in een periode niet gelijk hoeft te zijn aan de waarde van de inkopen in die periode.
- 2p **15** Bereken het bedrag dat als gevolg van de betaling aan leveranciers op de liquiditeitsbegroting van het vierde kwartaal van 2013 wordt opgenomen.

De waarde van de voorraad bedraagt aan het einde van het derde kwartaal van 2013 € 490.000,-.

- 3p **16** Bereken de waarde van de voorraad op 31 december 2013.

Opgave 4

Kielstra exploiteert 80 garages.

- Van deze garages zijn er 65 verhuurd voor € 720,- per garage per jaar. In de jaarcontracten is vermeld dat de huurders de huur steeds per drie maanden vooruit moeten betalen in februari, mei, augustus en november.
- Verder zijn er 10 garages verhuurd voor € 64,- per garage per maand. In de maandcontracten is vermeld dat de huur steeds een maand van te voren betaald dient te worden.
- Alle huurders voldoen steeds op tijd aan hun verplichtingen.

Kielstra past in haar administratie het beginsel van de permanence van kosten en opbrengsten met maandelijkse resultatenberekening toe.

- 2p **17** Bereken het bedrag dat in februari op basis van de jaarcontracten aan huur is ontvangen.

Op de balans van Kielstra komen onder andere de volgende vier posten voor:

- Vooruitontvangen bedragen
- Vooruitbetaalde bedragen
- Nog te betalen bedragen
- Nog te ontvangen bedragen

Het bij vraag 17 berekende bedrag wordt op de balans van eind februari vermeld op één van de hierboven genoemde posten.

- 2p **18** Welke van de hierboven genoemde vier balansposten van Kielstra wordt hier bedoeld en geef aan of deze post debet of credit op de balans voorkomt. Motiveer het antwoord.
- 2p **19** Bereken de totale huuropbrengsten van Kielstra voor de maand maart.

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 6 en 7.

Door de dalende woningprijzen groeit het aantal huizen dat “onder water staat”. “Onder water staan” betekent dat de waarde van de woning lager is dan de restschuld op de hypothecaire lening (*zie informatiebron 6*). De ING bank stuurt daarom klanten die een aflossingsvrije hypothecaire lening hebben afgesloten een brief met een uitnodiging voor een adviesgesprek. In dit gesprek zal besproken worden of het verstandiger is toch te gaan aflossen. Het probleem van “onder water staan” van huizen kan zich voordoen bij alle vormen van hypothecaire leningen.

- 2p **20** Leg uit waarom het probleem van “onder water staan” zich eerder bij aflossingsvrije hypothecaire leningen zal voordoen dan bij hypothecaire leningen met lineaire aflossingen of met aflossingen op basis van annuïteiten.

Het “onder water staan” van huizen is niet goed voor de huiseigenaren en ook niet goed voor de ING bank. Het beïnvloedt de solvabiliteit van de bank.

- 2p **21** Leg uit in welke situatie het “onder water staan” van huizen de huiseigenaren in financiële problemen kan brengen.

De ING bank schrijft af op de door haar verstrekte hypothecaire leningen.

- 2p **22** Leg uit dat de solvabiliteit van de ING bank kan verslechteren indien de bank afschrijft op de door haar verstrekte hypothecaire leningen. *Betrek in het antwoord zowel het tellereffect als het noemereffect op de solvabiliteit.*

Suus (29) en Willem (32) hebben in de laatste week van 2012 ook een brief ontvangen van de ING bank. Zij hebben eind 2006 een hoekwoning gekocht met een aankoopprijs van € 240.000,- (exclusief 8% bijkomende kosten). Er waren voor de ING bank voldoende zekerheden, zodat de bank bereid was om een aflossingsvrije hypothecaire lening te verstrekken van 108% van de aankoopprijs.

Het huis van Suus en Willem staat eind 2012 ook “onder water”. De waardeontwikkeling van hun huis in de jaren 2006 - 2012 komt overeen met de algemene waardeontwikkeling van hun woningtype (*zie informatiebron 7*).

- 3p **23** Bereken met welk bedrag het huis van Suus en Willem eind 2012 “onder water staat”.

ING bank adviseert Suus en Willem om met ingang van 2013 jaarlijks te gaan aflossen, en wel zodanig dat na 25 jaar € 129.600,- van het oorspronkelijk geleende bedrag is afgelost. De bank geeft voor dit gedeelte twee mogelijkheden, a en b, voor de wijze van aflossing.

	mogelijkheid a	mogelijkheid b
aflossingswijze	lineair	door middel van annuïteiten. De annuïteit is € 8.296,- per jaar
rente	4% per jaar	4% per jaar
looptijd	25 jaar	25 jaar

In de uitwerkbijlage horende bij vraag 24 zijn twee lijnen getekend die de schuldrest van de hypothecaire lening van Suus en Willem aan het eind van de jaren 2012 - 2037 weergeeft:

- de situatie bij voortzetting van de gehele aflossingsvrije hypothecaire lening (situatie 0)
- wanneer jaarlijks eind december (voor het eerst 31 december 2013) (gedeeltelijk) wordt afgelost volgens mogelijkheid b.

- 2p **24** Teken in de grafiek op de uitwerkbijlage, horende bij deze vraag, de lijn die het verloop van de schuldrest aangeeft wanneer voor mogelijkheid a wordt gekozen. Motiveer het verloop van deze lijn zonder een berekening.

ING bank geeft de voorkeur aan mogelijkheid a. Suus en Willem hebben echter de voorkeur voor mogelijkheid b. Volgens hen is de nettojaaruitgaven in 2013 bij de hypothecaire lening met aflossen met behulp van annuïteiten lager dan de nettojaaruitgaven bij de hypothecaire lening met lineaire aflossing. Suus en Willem hebben te maken met een inkomstenbelastingtarief van 42%.

- 5p **25** Toon met een berekening aan of de mening van Suus en Willem juist is. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage, horende bij deze vraag, volledig in.*

Opgave 6

In deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Handelsonderneming Largo bv verkoopt één soort product, de Muli.

De inkoopbestellingen worden telkens op de eerste dag van de maand gedaan en worden in 4 gelijke delen ontvangen. De inkoopprijs ligt voor een gehele maand vast.

Van de ingekochte Muli's wordt op de eerste dag van elke maand direct 90% verkocht tegen een verkoopprijs. Deze Muli's worden dan in 4 gelijke delen afgeleverd. Het restant van de ingekochte Muli's wordt in de laatste 3 dagen van elke maand met korting verkocht en afgeleverd.

Op 1 april 2014 worden 20.000 Muli's ingekocht tegen een inkoopprijs van € 14,- per stuk.

Het onderstaande overzicht van ontvangsten en afleveringen is gegeven tot en met 25 april 2014.

dag	ontvangen Muli's (in stuks)	afgeleverde Muli's (in stuks)
2 april	5.000	
4 april		4.500
8 april	5.000	
10 april		4.500
16 april	5.000	
18 april		4.500
23 april	5.000	
25 april		4.500

2p **26** Bereken de waarde van de technische voorraad Muli's op **9 april 2014**.

2p **27** Bereken de waarde van de economische voorraad Muli's op **9 april 2014**.

Voor het berekenen van de verkoopprijs van een Muli verhoogt Largo de inkoopprijs met een brutowinstopslag van 20%.

Op 28 april 2014 wordt het restant van de ingekochte Muli's verkocht met een korting van 10% van de verkoopprijs.

2p **28** Bereken tegen welke prijs per stuk de Muli's op 28 april 2014 worden verkocht.